

Toetsbeleid

2026-2027

Versie: 24 maart 2026

Gemaakt door: M.E. Roose

Herzien op: 2 juni 2026

Instemming op: 15 juni 2026

1. Inleiding

Het Zwin College in Oostburg is een brede scholengemeenschap in de gemeente Sluis en de enige school voor Voorgezet Onderwijs in West-Zeeuws-Vlaanderen. Het leerlingenaantal schommelt rond de 750 leerlingen.

Er is een wisselwerking tussen de school en de regio: wie wij willen zijn wordt mede bepaald door de positie van de school in deze bijzondere regio. Met deze achtergrond in gedachten hebben we de missie en visie van het schooloverstijgende deel van het onderwijsplan uitgewerkt tot een schoolspecifieke missie en visie van het Zwin College. Het Zwin College staat voor goed en thuisnabij voorgezet onderwijs. Wij zijn groot in het ontwikkelen van de individuele talenten van onze leerlingen en het creëren van een veilige leeromgeving. Een goede (leer)omgeving is allereerst een veilige omgeving, een omgeving waarin je je thuis voelt, -en waarin je respectvol met elkaar omgaat. Op het Zwin College zijn kinderen geen nummer, maar kennen we elkaar. Leren is ook verder kijken dan je lesboek en verder kijken dan de muren van je school. Wij stimuleren leerlingen om te ontdekken waartoe ze allemaal in staat zijn. We zien het als onze taak om leerlingen te brengen naar een diploma dat deuren opent. Dit hebben we samengevat in onze drie kernwaarden:

- Thuis (voelen)
- Talent(ontwikkeling)
- Toekomst

Het toetsbeleid vloeit voort uit de missie en visie van de school. Het toetsbeleid is altijd in ontwikkeling. Op basis van voortschrijdend inzicht, gebaseerd op ervaring en nieuw onderzoek, zal het toetsbeleid bijgesteld worden in de komende jaren. De examencommissie heeft hierin een initiërende rol.

In hoofdstuk 2 wordt onze visie op toetsing beschreven aan de hand van de vraag: waarom toetsen wij? Wat wij toetsen is beschreven in hoofdstuk 3. Hoe we de toetsing organiseren staat in hoofdstuk 4 en in hoofdstuk 5 leggen we vast hoe we met elkaar werken aan borging van de kwaliteit. Het laatste hoofdstuk beschrijft welke ontwikkelpunten er voor de komende jaren zijn.

2. Visie op toetsing

Toetsen heeft een belangrijke functie in het onderwijs. In principe hebben toetsen tot doel in beeld te brengen hoe goed een leerling de stof/vaardigheden beheerst. Het doel van toetsing is de leerlingen succesvol naar het diploma te begeleiden op zo'n manier dat zij ook klaar zijn voor een vervolgopleiding.

Formatief en summatief

Het is belangrijk dat we dezelfde taal gebruiken binnen school, als we het over toetsen hebben. Als het gaat om toetsing, worden de termen formatief en summatief vaak genoemd. Wij gebruiken de volgende definities: summatieve toetsen meten en beoordelen vorderingen op het terrein van kennis, inzicht en vaardigheden van de leerling. Met andere woorden: summatieve toetsen meten of de leerling de leerstof beheerst, zowel cognitief als creatief.

Formatief handelen is een onderdeel van de didactiek. Formatief handelen is gericht op het leerproces. Door formatief in beeld te brengen wat de leerling kan, stemt de docent (met de leerling) de volgende stap in het leerproces af op de behoefte. Het blijkt dat formatief handelen in de vorm van doilverheldering en op groei gerichte feedback motiverend werken. Zowel summatief toetsen als formatief handelen hangen samen met de bevrediging van de basisbehoeften aan competentie,

autonomie en verbondenheid. Summatief toetsen en formatief handelen zijn beide belangrijk en zouden in het onderwijsprogramma met elkaar in balans moeten zijn om te komen tot een meeropbrengst (Krijgsman, 2023¹).

We gaan met elkaar op weg naar een cultuur van toetsing, waarin het aantal summatieve toetsen afneemt en inzichten over kennis en kunde meer en meer door formatief handelen in beeld komt.

Opbrengst van toetsing

Feedback is essentieel om te kunnen groeien. Iedere toets levert een resultaat en wordt gevolgd door feedback aan de leerling. Summatieve toetsen geven de docent en de leerling aan in hoeverre de leerling klaar is voor een volgende fase in het leerproces. Zij geven docent en leerling inzicht in de kwaliteit, de doelmatigheid en het succes van het leerproces en de lessen.

Voor docenten dient toetsing om zicht te krijgen op de ontwikkeling van leerlingen en feedback te krijgen op het eigen handelen als docent (met betrekking tot het behalen van de onderwijsdoelen). Toetsen hebben een prognostische functie: de eindcijfers van een periode en leerjaar moeten een betrouwbare aanwijzing geven voor de vervolgmogelijkheden. De resultaten van toetsen leveren input voor determinatie, de overgang naar een volgend leerjaar en het geven van adviezen voor het vak.

Voor de school zijn summatieve toetsen een bron waarmee inzicht wordt verkregen op het resultaat en de kwaliteit van het onderwijs, waarmee waar nodig bijgestuurd kan worden en externe verantwoording afgelegd kan worden.

Het is duidelijk dat niet alleen docenten in het verleden voornamelijk summatief toetsen (en daar dan 'naartoe' werkten, met name door zich zo goed mogelijk voor te bereiden op het behalen van een zo hoog mogelijke score), maar dat ook de motivatie (scorezucht) van de leerlingen daar na jarenlange gewoonte op is geënt. De omschakeling naar op een andere manier kijken naar en omgaan met toetsen is een proces van de lange adem. Intrinsieke motivatie wordt versterkt door inzicht in het waarom en hoe van het eigen handelen. Idealiter krijgt de leerling door formatief handelen richting het einddoel van de docent dit inzicht.

3. Wat toetsen wij?

Toetsen zijn gebaseerd op door de overheid vastgelegde onderwijsdoelen en het schoolspecifieke lesprogramma. Er is een heldere en begrijpelijke relatie tussen dat wat we onderwijzen of oefenen en dat wat we toetsen. Wij toetsen kennis, vaardigheden en inzicht. Tussen de verschillende vakken kan de verhouding van deze anders zijn.

Onderbouw

De kerndoelen zijn leidend voor de inhoud van de lesstof. Toetsen in de onderbouw geven inzicht in de kennis en vaardigheden van de leerling als basis voor het vervolg in de bovenbouw. Een toets moet hierin ook determinerend zijn. Toetsen zijn in een doorlopende leerlijn opbouwend in omvang en inhoud.

¹Krijgsman, C., Borghouts, L. B., Mainhard, T., Van Tartwijk, J., & Haerens, L. (2023). Toetsing en motivatie. Synergie en balans in formatief handelen en summatief toetsen beïnvloeden vanuit een systemisch perspectief. *Pedagogische Studien*, 100(3).
<https://doi.org/10.59302/ps.v100i3.17635>

Bovenbouw

Schoolexamentoetsen bevatten minimaal de verplichte eindtermen die in het schoolexamen moeten worden afgetoetst volgens de syllabi van de verschillende vakken. De schoolexamens zijn afsluitend van karakter.

De toetsen zijn zo opgebouwd dat voor leerling en docent inzichtelijk is wat de leerling goed beheerst door gebruik te maken van vragen die herkenbaar reproductie- of toepassingsgericht zijn. Hierbij kan OBIT, RTTI of een andere passende taxonomie dienen als hulpmiddel (zie voor meer informatie <https://www.slo.nl/handreikingen/havo-vwo/handreiking-se-bio-hv/toetsen-schoolexamen/artikel/obit/>). Toetsen op verschillende niveaus zijn onderscheidend in de verhouding reproductieve en toepassingsgerichte vragen. De inzichten voortkomend uit een toets leiden tot een reëel beeld van wat een leerling kan en worden gebruikt in de discussie over de meest geschikte plaats van een leerling.

Resultaten bij doubleren

Voor een leerling die gedoubleerd is, geldt dat alle onderdelen van het schoolexamen opnieuw moeten worden gedaan. Dit geldt niet voor schoolexamenvakken, die volledig en voldoende zijn afgerond. In overleg met de vakdocent kan er voor worden gekozen een eerder ingeleverd eindproduct te verbeteren voor een hoger cijfer.

4. Hoe toetsen wij?

Op het Zwin College spreken we alleen van een toets als deze summatief is. Een toets heeft een beoordeling. We streven ernaar dat het onderwijsproces richting de summatieve toets formatief is. Met andere woorden: docenten op het Zwin College handelen, waar mogelijk, formatief en leerlingen ontvangen in hun leerproces feedback om zich te kunnen verbeteren richting een summatieve toets. Op dit moment staan we aan het begin van deze ontwikkeling.

4.1 Soort toetsen:

Wij kennen op het Zwin College de volgende vormen van toetsing:

- Theorietoets: ter toetsing van kennis, vaardigheden en inzicht. Een theorietoets kan open, gesloten of meerkeuzevragen bevatten en schriftelijk (op papier of digitaal) of mondeling worden afgenomen. We onderscheiden hierin een:
 - Proefwerk: een toets over een grotere hoeveelheid stof, die ook digitaal afgenomen kan worden;
 - Schriftelijke (SO) of mondelinge overhoring (MO): een toets over een kleinere hoeveelheid stof;
 - Schoolexamen: een toets over een grotere hoeveelheid stof, die afsluitend is van karakter;
- Vaardighedentoets: toets waarin vakspecifieke vaardigheden worden getoetst, zoals een presentatie geven, lezen of luisteren.
- Praktische opdracht: praktijkgerichte opdracht ter toetsing van inzicht en vaardigheid;
 - Praktijkttoets: een uit te voeren opdracht met eventueel verslaglegging;
 - Werkstuk: schriftelijk uit te voeren opdracht;
 - Mondeling bij talen.

Elke toets wordt op inzichtelijke wijze beoordeeld. Beoordelingscriteria en/of te behalen punten worden bekendgemaakt bij het afnemen van de toets. Handelingsdeel: een handelingsdeel kent geen cijfer, maar wel een beoordeling. Om die reden valt dit onderdeel onder toetsing. Het gaat om een toepassingsgerichte toets die expliciet bedoeld is om vaardigheden die moeizaam in een cijfer te vatten zijn te toetsen vanuit de eigen visie van de school. De beoordeling is een O (niet afgerond) of een V (afgerond). Een leerling moet een voldoende (=afgerond) voor het handelingsdeel halen om een vak te kunnen afronden.

4.2 Planning en afname

Ons doel is de planning en afname van toetsing zo te organiseren dat er een opbouw is in hoeveelheid stof en zelfstandigheid van leerlingen t.a.v. leren en plannen. Ook is de inrichting zo dat werkdruk voor leerlingen en docenten beheersbaar is door structuur te bieden en prioriteiten te stellen. De manier waarop wij toetsing organiseren sluit aan op de overgang van po naar vo en van vo naar het vervolgonderwijs. Vanuit de gedachte dat talent van de leerling tot zijn recht kan komen, is er bewust gekozen voor differentiatie tussen de verschillende onderwijsvormen en-niveaus, leerroutes op het gebied van onder andere toetsvormen (zoals een project, presentatie, debat, essay, werkstuk, praktische toetsvorm, verslag en schriftelijke toetsing), toetsmomenten en pta's.

Voor schoolexamens zijn zowel vakgebonden als vakoverstijgende afspraken ten aanzien van toetsvormen, herkansingen, periodisering, weging vastgelegd in het pta. Dit wordt vastgesteld op 1 oktober en is terug te vinden op de schoolsite. De afspraken rondom voortgangstoetsen worden voor het gehele schooljaar door de secties vastgelegd in een pto (programma van toetsing en overgang).

Leerjaar	Klas 1	Klas 2	Klas HV3	Klas VMBO 34	Klas H45/ V456
Algemeen	Er is een pto voor elk leerjaar en elke afdeling. In voorexamenklassen is het pta een onderdeel van het pto.				
Aantal toetsweken	1x in periode 4 – alle klassen	1x in periode 4 - alle klassen	4	Klas 3TL: 4 Klas 3 BK: 1x in periode 4 Klas 4 BK: niet Klas 4 TL: 3	Klas h4v4v5: 4 Klas h5/v6: 3
1, 2 of 3 uren toetsen	1 uur	1 uur	1 uur	1 of 2 uur	1,2,3 uur
Wel of geen herkansing	Geen	Geen	Geen	Alle toetsen in het PTA. Voortgangstoetsen niet.	Alle toetsen in het PTA. Voortgangstoetsen niet.
Hoeveel herkansingen Van het PTA	-	-	-	Klas 3 en 4 BK: drie herkansingen per leerjaar met een maximum van twee per vak. Klas 3 TL: 2 PTA toetsen herkansen. Maximaal 1 per periode Klas 4 TL: 3 PTA toetsen herkansen, max 2 per periode.	H4/V4/V5: 2 herkansingen. H5/V6: 2 herkansingen.
Wanneer herkansen				BK3/BK4: in overleg met de vakdocent, hele jaar door mogelijkheid tot herkansen. TL3: Na toetsweek 2 over periode 1 en 2 Na toetsweek 4 over periode 3 en 4 TL4	H4/V4/V5: Na toetsweek 2 over periode 1 en 2 resp. 5 en 6 Na toetsweek 4 over periode 3 en 4 resp. 7 en 8. H5 na toetsweek 3 over periode 5, 6 en 7.

				Na toetsweek 2 over periode 5 en 6 Na toetsweek 3 over periode 7	V6 na toetsweek 3 over periode 9, 10 en 11.
Regelgeving pta/pto toetsen				-Toetsen die opgenomen zijn in het PTA moeten een afsluitend karakter hebben. -Eindtermen die getoetst moeten worden in het SE moeten opgenomen zijn in het PTA. Van de eindtermen die getoetst mogen worden in het SE moet kritisch gekeken óf ze opgenomen moeten worden in het PTA dan wel d.m.v. een VT getoetst moeten worden.	
Hoeveelheid stof per toets <i>Langzaam opbouwen naar grotere hoeveelheden stof</i>	1 Hoofdstuk (max)	1 Hoofdstuk	1 Hoofdstuk	Grotere hoeveelheden dan in de onderbouw	Grotere hoeveelheden dan in de onderbouw
Aantal toetsen per periode	Max. 3 toetsen per periode. Secties maken de verdeling van aantal pw/so's per periode.	Max. 3 toetsen per periode. Secties maken de verdeling van aantal pw/so's per periode.	Max. 3 toetsen per periode. Secties maken de verdeling van aantal pw/so's per periode. Max. 10 toetsen in een schooljaar.	1x SE in TW Max 3 per vak per periode (incl. TW). Bk3: 2 leertoetsen en 1 vaardigheidstoets/so per periode	1x SE/VT in TW Max 3 per vak per periode (incl. TW).
Afname toetsen in toetsweken	In theorielokaal/005/006	In theorielokaal /005/006	In theorielokaal/005/006	In theorielokaal/005/006	In theorielokaal/005/006
Weging	Weging 1, 2 of 3	Weging 1, 2 of 3	Weging 1, 2 of 3	Alle PTA-toetsen opgeteld = 100%. Examenjaar telt voor minstens 50% mee m.u.v. D&P en VKR. Voor VKR zijn stichtingsbrede pta-afspraken.	Alle PTA-toetsen opgeteld = 100%. Examenjaar telt voor minstens 50% mee m.u.v. NLT, BSM, MA en CKV.
Toetsen (zie 4.1)	Voortgangstoetsen	Voortgangstoetsen	Voortgangstoetsen	Voortgangstoetsen Schoolexamens	Voortgangstoetsen Schoolexamens
Afname toetsen: Surveillance ¹	Vakdocent/mentor/docent die klas niet kent/ Onderwijsassistent/	Vakdocent/mentor/docent die klas niet kent/ Onderwijsassistent	In de toetszaal: tijdens de afname van toetsen worden er inhoudelijk geen mededelingen verschaft.	Uitgangspunt: Mondelinge en schriftelijke schoolexamens 4-ogen principe. Bk3: Tijdens de les.	Uitgangspunt: Mondelinge en schriftelijke schoolexamens 4-ogen principe.

¹ Bij het centraal examen worden ook vrijwilligers ingezet als surveillant.

				Bk4: Wel graag met een bekend gezicht (voorkeur vakdocent).	
--	--	--	--	---	--

4.3. Afspraken rondom afname van toetsen

De afspraken die gelden rondom de uitvoering worden door de examencommissie opgesteld en verspreid in het uitvoeringsdocument Toetsmededelingen. De afspraken zijn weergegeven in bijlage 1.

5. Hoe borgen wij onze kwaliteit?

Voor het borgen van de kwaliteit van onze toetsing beschrijven we een aantal activiteiten. Er is op de school nog geen uniforme strategie voor het bewaken van de kwaliteit. Het is de ambitie van de school om de kwaliteit van toetsing in elke sectie op eenduidige wijze te borgen. De kwaliteit van toetsing is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid. We houden elkaar scherp als het gaat om het uitvoeren van de vastgestelde regels en procedures rondom toetsing.

De volgende activiteiten dragen bij aan de kwaliteit van toetsing en examinering:

1. Voor ieder leerjaar en opleidingsniveau wordt door de sectie een toetsprogramma vastgesteld. Voor een toets wordt gebruik gemaakt van correctievoorschriften en een vastgestelde normering. Aanpassing van correctievoorschrift en/of normering gebeurt in overleg en kan desgevraagd worden onderbouwd.
2. Bij mondelinge schoolexamens werken we volgens het 4-ogen principe door het maken van een opname, die desgewenst beluisterd kan worden door een vakcollega.
3. Bij het profielwerkstuk vmbo werken we volgens het 4-ogen principe, zoals vastgelegd in het uitvoeringsbesluit wvo 2020, artikel 3.14 lid c.
4. Bij het maken van toetsen werken docenten volgens het 4-ogen principe. Secties bespreken hoe zij hier uitvoering aan willen geven.
5. We analyseren de toetsen binnen de sectie. Toetsen komen voor toetsanalyse in aanmerking op basis van de volgende punten:
 - Het gemiddelde van de toets in een klas is <5 of
 - meer dan 30% van de leerlingen in een klas heeft een onvoldoende.
6. In leerlingevaluaties bevragen we leerlingen over toetsing (aansluiting op de les, niveau, et cetera).
7. Bij het maken, klaarleggen en de afname van toetsen voeren we zorgvuldig de afspraken uit (zie Bijlage 1)

De examencommissie heeft een centrale rol in de borging van de kwaliteit van de schoolexamens. Tot de verantwoordelijkheden van de examencommissie behoort in ieder geval:

- Aan het begin van een schooljaar vastleggen van beoogde resultaten in een jaarplan.
- Controleren op opvolging van afspraken rond afname van schoolexamentoetsen, het evalueren van toets- en examenresultaten en de vertaling ervan naar verbeteracties op het niveau van het leerjaar, de sectie en de school.
- Controle van pta's op wettelijke verplichtingen, interne afspraken en volledigheid.
- Evaluatie van het schooljaar vastgelegd in een jaarverslag.

6. Ontwikkeldoelen

Zoals aangegeven in de inleiding is het toetsbeleid een document dat in beweging is. Dit betekent dat er jaarlijks geëvalueerd en bijgesteld wordt. Ook worden dan ontwikkeldoelen vastgesteld. Met name het borgen van de kwaliteit van onze toetsing is een nog verder uit te werken thema. Dit is een traject dat meerdere jaren in beslag zal nemen en per schooljaar in deelstapjes zal worden uitgezet.

Ontwikkeling	Tijdpad	Wie	Verantwoordelijke	Professionalisering
Formatief handelen ontwikkelen.	2026-2027 Onderhouden en uitbereiden van kennis in een vorm van intervisie. 2027-2028 Laatste cursus, zodat alle collega's de basis van formatief handelen kennen. of Onderhouden en uitbereiden van kennis in een vorm van intervisie.	Docenten	TL	2025-2026 Verdieping/herhaling. Begeleidingstraject door Toetsrevolutie. Richting uitbreiden en borgen. 2026-2027 Onderhouden 2027-2028 Begeleidingstraject door Toetsrevolutie. Richting uitbreiden en borgen. Afhankelijk van ontwikkelingen op pedagogisch didactisch klimaat kan voor de optie onderhouden worden gekozen.
Taxonomie t.b.v. kwaliteitsbepaling en determinatie vaststellen en uitrollen.	Onderzoeken 2026-2027	Werkgroep brede en verlengde brugklassen	Nader te bepalen	Naar behoefte werkgroep.
PTO/PTA inrichten met oog op belasting leerlingen en doorlopende leerlijn.	Voor 1 juli 2026	Secties/team	TL	n.v.t.

Bijlage 1 Toetsafspraken

In het leerlingenstatuut van de Stichting VO Zeeuws-Vlaanderen staan in een aantal bepalingen verwijzingen naar aanvullingen van de school. Hieronder worden de bepalingen rondom toetsing nader toegelicht.

Artikel 16 Toetsing en beoordeling in de onderbouw

16.1 Nadere bepalingen over toetsing en beoordeling in de onderbouw zijn opgenomen in Het leerlingenreglement van de school.

Het Zwin College hanteert een regeling voor alle leerjaren en niet alleen voor de onderbouw. Voor alle leerjaren is onderstaande van toepassing:

1. Een oefentoets is uitsluitend bedoeld om de leerling en de docent inzicht te geven in hoeverre de leerling de lesstof begrepen en geleerd heeft. De oefentoets kan ook onverwacht gehouden worden. Van oefentoetsen wordt het cijfer niet meegeteld voor het rapport.
2. Van een overhoring, proefwerk en werkstuk moet tevoren duidelijk zijn hoe het cijfer geteld wordt bij het vaststellen van een rapportcijfer.
3. Een proefwerk wordt tenminste vijf schooldagen tevoren opgegeven.
4. Een leerling mag slechts een proefwerk per schooldag krijgen. Het aantal proefwerken per week mag niet meer dan 3 per week bedragen. Het aantal so's 5. Bij inhalen, herkansen of toetsen in toetsweken-mag van deze regel afgeweken worden.
5. Een proefwerk mag alleen de behandelde lesstof bevatten die is afgerond. Er dient een redelijke verhouding te bestaan tussen de leerstof en het proefwerk. De vorm van het proefwerk moet tevoren duidelijk zijn.
6. Normen, die door de vaksectie voor een beoordelingstoets zijn vastgesteld, zijn bindend. Tegen een op basis van deze normen verleend cijfer is geen beroep mogelijk.
7. De docent moet de uitslag van een klassikaal proefwerk of overhoring binnen tien schooldagen bekendmaken. Een proefwerk wordt altijd nabesproken in de les. Een proefwerk of overhoring, voortbouwend op een vorig proefwerk of overhoring kan slechts worden afgenomen als het vorige proefwerk of overhoring is besproken en de cijfers bekend zijn.
8. Een leerling heeft het recht van inzage in een gemaakte toetsing.
9. Wie het niet eens is met de beoordeling van een toetsing, tekent eerst bezwaar aan bij de docent.
10. Is de reactie van de docent niet bevredigend, dan kan de beoordeling aan de teamleider en in laatste instantie aan de directie worden voorgelegd.
11. De leerling, die met een voor de docent of schoolleiding aanvaardbare reden, niet heeft deelgenomen aan een toetsing, heeft recht alsnog aan de toetsing deel te nemen.
12. Fraude is niet toegestaan en zal worden gesanctioneerd.
13. Werkstukken: wanneer het maken van werkstukken, van wat voor soort ook, onderdeel is van het onderwijsprogramma en meetelt in een rapportcijfer, dan dient tevoren duidelijk te zijn aan welke normen een werkstuk moet voldoen, wanneer het gereed moet zijn en wat er gebeurt bij niet of te laat inleveren.
14. Vijf werkdagen voorafgaand aan de toetsweek mag er geen toets meer worden afgenomen of deadline worden gezet voor opdrachten en/of handelingsdelen.

Dit artikel handelt over de manier waarop overdracht van kennis en vaardigheden in de loop van een schooljaar kunnen worden getoetst. Uitgangspunt bij het formuleren van deze bepalingen is geweest, dat de leerling steeds tevoren volledig dient te weten waar hij aan toe is.

Bijlage 2

Format PTO

In het pto staan toetsen die meetellen voor de overgang. In voorexamenklassen is het pta een onderdeel van het pto.

Vak:			Leerjaar:				
Nr.	Periode*	Omschrijving leerstof	Duur	Vorm	Weging **	PTA?	Extra info
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							

* Het schooljaar is verdeeld in vier periodes. In klas 3 (TL/H/V) en hoger is er aan het einde van de periode een toetsweek.

** Alle toetsen hebben een weging 1, 2 of 3 voor het rapport.